

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) voor de herziening van de ARIE-regeling

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

Algemeen

De huidige regelgeving is op een aantal punten niet gebruikersvriendelijk. Met name de aanwijssystematiek is te complex. Dit maakt de huidige ARIE-regeling moeilijk toepasbaar en slecht uitvoerbaar voor bedrijven. Tevens is de huidige regelgeving vanwege de moeilijke aanwijssystematiek ook slecht handhaafbaar voor de inspecteurs. Daarnaast is de regeling verouderd, omdat het niet meer aansluit op de CLP-verordening, die oudere EU-wetgeving afstemt op het wereldwijd geharmoniseerde systeem voor de indeling en etikettering van chemische stoffen. Door de slechtere toepasbaarheid van de regeling kan de veiligheid en gezondheid van de werknemers onvoldoende gewaarborgd kan worden binnen de oude regelgeving. Vandaar dat de ARIE-regeling op een aantal punten aangepast wordt. De punten waarop de regeling aangepast wordt, zijn:

- Het vereenvoudigen van de aanwijssystematiek van de ARIE. Deze is in de huidige ARIE moeilijk toepasbaar voor de bedrijven om te bepalen of hun bedrijf/inrichting ARIE-plichtig is. Ook zorgt het voor problemen in de handhaving;
- Harmonisering van de aanwijssystematiek op de CLP-verordening, die oudere EU-wetgeving afstemt op het wereldwijd geharmoniseerde systeem voor de indeling en etikettering van chemische stoffen. De huidige ARIE-regelgeving is nog niet aangesloten op deze CLP-verordening;
- Uitbreiding van de handhaving (bestuurlijke boete). In de huidige ARIE-regeling kan de regeling enkel strafrechtelijk gehandhaafd worden;
- Betere aansluiting van de ARIE op het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo 2015) waardoor de ARIE gebruikersvriendelijker is voor bedrijven en makkelijker te handhaven is voor toezichthouders;
- Een beperkte aanpassing van de verplichtingen (uitbreiding meldplicht richting toezichthouder en informatieplicht richting naburige bedrijven).

Politieke achtergrond

- De ARIE heeft een lange voorgeschiedenis. Rond 2010 heerste een discussie om de ARIE af te schaffen, omdat het een nationale kop betreft, wat betekent dat de regelgeving meer eist dan wat op basis van EU-regelgeving wordt geëist van dit soort bedrijven. Uit een SER-advies van 2010 is echter gebleken dat, gezien de aard van de risico's, een dergelijke regeling noodzakelijk is. Ook de Raad van State heeft in 2012 aanbevolen om de ARIE-regeling te behouden, omdat de ARIE-regeling beoogt een specifiek niveau van bescherming te bieden bij bedrijven waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn. Wel gaf de SER aan dat het van groot belang dat het duidelijk is welke bedrijven ARIE-plichtig zijn en dat de regelgeving handhaafbaar en uitvoerbaar is.
- In 2012 werd politiek besloten om de ARIE-regelgeving alsnog te behouden, maar dan wel in een geactualiseerde versie. Naar aanleiding hiervan is een aantal jaren geleden een conceptregeling opgesteld, die nog niet bleek te voldoen aan de eisen betreffende handhaafbaarheid.
- Het werk aan de regeling is in 2020 opnieuw opgepakt, gezien de mogelijke risico's bij de ARIE-plichtige bedrijven en inrichtingen, en de noodzaak hierop te handhaven.

2. Wie zijn betrokken?

Werknemers, werkgevers, OR, arbodeskundigen, , Inspectie SZW.

3. Wat is het probleem?

Reden voor de herziening is dat de huidige regelgeving op een aantal punten op dit moment moeilijk toepasbaar is, met als consequentie dat de veiligheid en gezondheid van de werknemers onvoldoende gewaarborgd kan worden.

Aanwijssystematiek

Het is gebleken dat de huidige aanwijssystematiek tamelijk moeilijk en onduidelijk is om te hanteren voor bedrijven. De meldingsplicht ligt bij het bedrijf, maar door het complexe aanwijssysteem kan een bedrijf niet altijd goed bepalen of het wel/niet ARIE-plichtig is. Vooral voor bedrijven waarbij de hoeveelheid gevaarlijke stoffen sterk kan fluctueren in de tijd, is dit een probleem. Ook als toezichthouder is de aanwijsggrond moeilijk te berekenen, aangezien men afhankelijk is van de informatie die bedrijven verstrekken.

CLP-regelgeving

De wijziging van de CLP-regelgeving (Classification, Labelling, Packaging) leidde tot verschillen met de ARIE-regelgeving. In de nieuwe ARIE-regelgeving worden de consequenties van de CLP-regelgeving meegenomen in de afweging op welke bedrijven de ARIE van toepassing moet zijn.

Handhaving

In tegenstelling tot de overige Arboregelgeving en het Brzo kan de huidige ARIE-regeling alleen via het strafrecht worden gehandhaafd, waardoor een inspecteur geen bestuurlijke boete kan opleggen.. In de herziene ARIE-regeling wordt dit alsnog geregeld, waardoor het handhavingsrepertoire wordt uitgebreid. Ook in het Brzo 2015 wordt zowel strafrecht als bestuursrecht gehanteerd.

Overgang ARIE en Brzo 2015

Een ander probleem van de huidige ARIE-regelgeving is dat die deels wel/deels niet van toepassing is op het Brzo 2015, waardoor inspecteurs steeds moeten kijken waar een bedrijf onder valt en op welke regelgeving dan gehandhaafd kan/moet worden. Dit zorgt voor veel extra administratieve last, en ook voor de bedrijven was dit omslachtig. In de nieuwe ARIE-regeling moeten daarom alle Brzo 2015-inrichtingen ook voldoen aan de ARIE-verplichtingen, om de overloop tussen beide soorten bedrijven en inrichtingen te vergemakkelijken. Omdat in veel gevallen de verplichtingen gelijklopend zijn (en ervan uitgaande dat de bedrijven het Brzo 2015 naleven) geldt daarbij dan het rechtsvermoeden dat het Brzo-bedrijf aan de overeenkomstige ARIE-verplichtingen voldoet.

Tekstuele aansluiting verplichtingen

Vanwege het feit dat de overloop tussen Brzo 2015 en ARIE vergemakkelijkt wordt en Brzo 2015-inrichtingen tevens worden vermoed te voldoen aan de meeste verplichtingen van de nieuwe ARIE-regeling, worden ook de definities, de verplichtingen en de nadere invulling van die verplichtingenuitgewerkt in de Arboregeling zoveel als mogelijk gelijkgetrokken met de verplichtingen in het Brzo 2015 en de Rrzo.

4. Wat is het doel?

De ARIE- regeling heeft als doel bij te dragen aan het beheersen van de risico's van zware ongevallen en het voorkomen van zware ongevallen. Vanuit de Arbeidsomstandighedenwet wordt gestreefd naar nul ongevallen en dat is ook het streven bij bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen.

Om dit doel te bereiken, moeten bedrijven in het kader van de regeling kunnen aantonen dat zij de risico's van zware ongevallen binnen hun bedrijf kennen en beheersen. Dit wordt getoetst aan de hand van de aanvullende risico-inventarisatie en -evaluatie (ARIE) die door het bedrijf, in samenwerking met de deskundige ondersteuning, wordt opgesteld.

Met de herziening van deze regeling wordt beoogd dat de ARIE voor bedrijven gebruikersvriendelijker is en beter naleefbaar, en voor Inspectie SZW beter te handhaven. Hiermee dient de veiligheid en gezondheid van de werknemers beter gewaarborgd te worden.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Werknemers die met gevaarlijke stoffen werken hebben een hogere kans slachtoffer te worden van een zwaar ongeval, veroorzaakt door de aanwezigheid van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Met behulp van de ARIE-regeling moeten bedrijven kunnen aantonen dat zij de risico's van zware ongevallen binnen hun bedrijf kennen en beheersen. Daarnaast moeten deze werkgevers beschikken over een noodplan.

De ARIE-regeling is geïntroduceerd in 2004. Toen rond 2010 politieke discussie ontstond over nut en noodzaak van de ARIE, heeft de SER een onderzoek uitgevoerd. Conclusie was dat de ARIE voor dit soort bedrijven bijdroeg aan de verbetering van de veiligheid en gezondheid van werknemers. Ook de Raad van State adviseerde in 2012 om de ARIE-regeling te behouden. Wel moest de aanwijssystematiek vergemakkelijkt worden, zodat deze gebruikersvriendelijker is. Dit laatste is dan ook meegenomen in de herziene conceptregeling van de ARIE, net als een aantal andere punten die de ARIE gebruikersvriendelijker, handhaafbaarder en effectiever dient te maken, om op deze wijze met de aangepaste regelgeving de veiligheid van de werknemers beter te kunnen waarborgen.

6. Wat is het beste instrument?

Regelgeving

Om de veiligheid en gezondheid van werknemers te kunnen waarborgen, is het beste beleidsinstrument een regelgeving waarin een set aan maatregelen zijn voorgeschreven, die moeten aantonen dat de werkgever de veiligheid en gezondheid van zijn werknemers binnen een bedrijf ten aanzien van het werken met gevaarlijke stoffen gewaarborgd heeft. Dit zijn o.a. de aanvullende RI&E, het veiligheidsbeheerssysteem, het intern noodplan, en melding aan naburige bedrijven.

Handhaving

Om de naleving van de regelgeving en al haar vereisten te bevorderen, is handhaving een van de instrumenten die als beste kunnen worden ingezet om een hoge mate van naleving te bewerkstelligen. Bij het niet naleven van de voorschriften van de regeling kan onderscheid worden gemaakt tussen bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving. In de huidige ARIE-regeling werd enkel het strafrecht toegepast. Om het handhavingsrepertoire te vergroten, is in de herziene regelgeving ervoor gekozen om de ARIE zowel onder het strafrecht als onder het bestuursrecht te laten vallen.

Een combinatie van regelgeving en handhaving is noodzakelijk om zo de naleving te bevorderen, waardoor op de meest efficiënte wijze de veiligheid van werknemers kan worden gewaarborgd. Andere beleidsinstrumenten als voorlichting of zelfregulering zijn minder bindend, waardoor het nalevingspercentage niet zo hoog zou zijn als middels regelgeving in combinatie met handhaving.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

De aanpassing in het Arbobesluit heeft gevolgen voor de administratieve lasten van de bedrijven die onder de herziene ARIE komen te vallen. Deze gevolgen zijn het grootst voor bedrijven die voordien niet onder de ARIE of de Brzo 2015 vielen. Over het algemeen is de regeldruk beperkt, aangezien de herziene ARIE nagenoeg dezelfde verplichtingen kent als de oude ARIE. Daarnaast worden in de herziene regeling de belangrijkste ARIE-verplichtingen meer afgestemd op ede verplichtingen aan het Brzo 2015 hetgeen het voor bedrijven makkelijker maakt om van de ene op de andere regeling over te gaan. Bovendien heeft het vergemakkelijken van de aanwijssystematiek eveneens een positief effect op de administratieve lasten. Het effect op de regeldruk van deze vereenvoudigingen is lastig in te schatten en waarschijnlijk beperkt.

Aan de andere kant nemen de administratieve lasten toe. Zo zullen alle 800 bedrijven en inrichtingen die ARIE-plichtig zijn kennis moeten nemen van de nieuwe verplichtingen, zich eenmalig (opnieuw of voor het eerst) moeten aanmelden bij de Inspectie SZW en zorgen dat ze

(opnieuw of voor het eerst) voldoen aan de verplichtingen. Ter zake geldt wel een overgangstermijn van 1 jaar.

Van de 800 bedrijven zijn er circa 200 die voor het eerst ARIE-plichtig zijn of niet al eerder onder de Brzo 2015-regeling vielen. Naast de bovengenoemde handelingen zullen zij aanvullende handelingen moet uitvoeren. Dit is onder anderen het inschakelen van deskundig advies (ook later).

CONCEPT